

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У ПІЛЬГОВОМУ РЕЖИМІ ОПОДАТКУВАННЯ

Податки є необхідною ланкою економічних відносин в суспільстві з моменту виникнення держави. Податкова система – основа фінансово – кредитного механізму державного регулювання та один із найважливіших важелів впливу на економіку. В Україні конституційно закріплено обов'язок сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом, та визначено, що система оподаткування встановлюється виключно шляхом прийняття відповідних законів. Розповсюджена ідея про те, що податки – це лише засіб для наповнення державного бюджету або, інакше, джерело коштів, необхідних для функціонування держави – безпідставна та обмежена.

В дійсності податки суттєво впливають на діяльність господарюючих суб'єктів, податкова система виконує функцію структурування економіки, створює та посилює одні зв'язки або знищує інші. Недоцільно акцентувати увагу лише на наповненні бюджету з податкових джерел, ігноруючи при цьому те, яким чином процедура його наповнення впливає на економічні процеси.

Великий внесок у вивчення аспектів оподаткування внесли такі дослідники як Е. Аткинсон, Дж. Б'юкенен, Ч. Маклур, Дж. Стиглиц, М.Фелдстайн. Що стосується вітчизняних досліджень в області оподаткування то найбільш відомі роботи О. Василика, І. Луніної, П.Мірошника, В. Опаріна, А. Соколовської.

Основу економіки Донецької області складає промисловий комплекс. Промислові підприємства є основними платниками податків та обов'язкових зборів. Відповідно Закону України «Про проведення економічного експерименту на підприємствах гірничо-металургійного комплексу України» від 14.07.99р. №934-XIV, а також Постанови КМУ від 01.10.99р. №1820, у Донецькій області розташовано 23 підприємства, що брали участь в економічному експерименті.

Пільговий порядок оподаткування, передбачений Законом, надав можливість підприємствам поповнити власні оборотні кошти, спрямувавши їх на рішення соціальних задач, на відновлення раніше непрацюючого чи неефективного устаткування, модернізацію прокатного і сталеплавного виробництва. Приріст обсягу власних оборотних коштів тільки лише за 2007 рік склав 548,6 млн. грн. (у порівнянні з початком року), за станом на кінець минулого року обсяг власних оборотних коштів відповідав 2 847,2 млн. грн.

Джерелами поповнення власних оборотних коштів підприємств з'явилося наступне:

- зміна ставки податку на прибуток з 30% до 9% ;
- збільшення валових витрат підприємств за рахунок зростання обмеження витрат, спрямованих на поліпшення основних фондів з 9% до 15%;
- зменшення на 50% ставки відрахувань до Інноваційного фонду;

Участь підприємств гірничо-металургійного комплексу в економічному експерименті вплинуло на коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованостей: якщо за станом на 01.07.99р. він склав 2,2, то за станом на 01.07.2007р. цей коефіцієнт знизився до 1,4.

За період чинності Закону учасникам експерименту надано пільг на загальну суму 1 063,3 млн.грн., з них у розрізі галузей: металургійні підприємства - 751 млн. грн., гірничодобувні підприємства – 109,5 млн. грн., коксохімічні підприємства - 130,7 млн. грн., трубні підприємства - 11,6 млн. грн., підприємства кольорової металургії - 0,6 млн. грн., підприємства металевих виробів - 5,8 млн. грн., вогнетривкі підприємства - 54,1 млн. грн.

Експеримент, проведений у гірничо-металургійному комплексі, дає можливість для відродження внутрішнього ринку, як у регіоні, так і в цілому по країні.

Проведений аналіз показав безсумнівний позитивний ефект експерименту: так, реструктуризація податкової заборгованості з умовою сплати поточних нарахувань призвела до того, що серед підприємств, що працюють в експерименті, немає недоїмників, тобто поточні нарахування справно платяться. Незважаючи на зниження ставки податку на прибуток з 30% до 9%, абсолютні суми податків, що сплачуються, значно зросли в порівнянні з попередніми періодами, причиною чого послужив ріст обсягів виробництва.

З метою подальшого розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності для створення нових робочих місць та працевлаштування персоналу, що звільняються у зв'язку з закриттям, перепрофілюванням гірничодобувних та інших підприємств області, пропонується створити умови по продовженню економічного експерименту для підприємств гірничо-металургійного комплексу, що

дозволить нарощувати обсяги виробництва продукції, експортних поставок і оборотних коштів, у тому числі грошових коштів.

Перехід з кінця 1999 р. на спрощену систему оподаткування суб'єктів підприємництва дав позитивні результати. Вона сприяла прискореному розвитку підприємництва, особливо в тих сферах діяльності і регіонах, де малий бізнес не приносив вигоди. У результаті чого забезпечене додаткове створення більш 20 тис. робочих місць, що украй важливо в умовах закриття і реструктуризації ряду підприємств. По наших розрахунках, при збереженні спрощеної системи оподаткування в доход держави буде надходити від 20% до 35% утвореної в цьому секторі доданої вартості.

Актуальним питанням для Донецького регіону є прийняття Податкового Кодексу, у проекті якого передбачено 23 види загальнодержавних і місцевих податків і зборів, бо існуюча податкова система не тільки не заохочує, а в ряді випадків прямо перешкоджає зусиллям підприємств щодо розвитку виробництва і підвищення його рентабельності у тому числі промислової, політики держави.

За існуючої податкової системи стає не вигідно здійснювати амортизацію та модернізацію основних засобів, адже законодавчо встановлені норми амортизації дуже низькі, а враховуючи застосування понижуючого коефіцієнту взагалі унеможливають оновлення матеріально – технічної бази виробників. Зовсім не застосовується таке поняття як реінвестування. Це у свою чергу призводить до падіння рентабельності та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.

З метою прискореного нагромадження капіталу для проведення реконструкції, модернізації підприємств і розвитку інших інвестиційних процесів необхідно передбачити в проекті Податкового кодексу збільшення норм амортизаційних відрахувань основних фондів, уведення пооб'єктного обліку, що дозволить підприємствам проводити консервацію основних виробничих фондів з метою скорочення витрат на виробництво.

Особливої уваги заслуговує і питання оподаткування суб'єктів малого підприємництва і сільгоспвиробників, що працюють сьогодні по спрощеній системі (єдиний податок, фіксований податок, спеціальний торговий податок). Проведена лібералізація податкового законодавства в цій сфері мала позитивні результати.

Істотний недолік полягає в передбаченій системі розподілу цих видів податків – і єдиний податок із суб'єктів малого підприємництва, і фіксований сільгосподаток у новому трактуванні не містять зборів на обов'язкове пенсійне державне страхування і соціальне страхування.

Робота підприємств гірничо-металургійного комплексу в умовах економічного експерименту, (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.1999 № 1820) дала можливість активізувати інвестиційну діяльність і забезпечити приріст виробництва на 12,3 відс. у порівнянні з минулим роком, а також поліпшити фінансові показники.

З метою подальшого розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності для створення нових робочих місць та працевлаштування персоналу, що звільняються у зв'язку з закриттям, перепрофілюванням гірничодобувних та інших підприємств області, пропонується:

- для розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності, формування нових робочих місць ввести до Податкового Кодексу статті щодо регулювання відносин на територіях пріоритетного розвитку, також зберігати співвідношення ставок оподаткування в пільговому і звичайному режимах, які склались на час введення нових законів;

- створити умови по продовженню економічного експерименту для підприємств гірничо-металургійного комплексу, що дозволить нарощувати обсяги виробництва продукції, експортних поставок і оборотних коштів, у тому числі грошових коштів.

Література

1. Закон України «Про проведення економічного експерименту на підприємствах гірничо-металургійного комплексу України» від 14.07.99р. №934-XIV.
2. Постанова Кабінету Міністрів «Про проведення економічного експерименту на підприємствах гірничо-металургійного комплексу України» від 01.10.99р. №1820.
3. Закон України «Про Державний бюджет України на 2001 рік» від 07.12.2000р. №2120-III.
4. Амоша А, Вишневикий В К вопросу об оценке налогов//Экономика Украины. – 2003. - №5. – С.11-15.
5. Тарангул Л.Л. Регіональна податкова політика: зміст і особливості її реалізації // Фінанси України – 2007. - №9. - С.18-22.
6. Юденко В.А. Аналіз фінансових результатів підприємств в умовах реформування бухгалтерського обліку // Фінанси України. – 2006. - №8. – С. 97-99.